

Den gale dommer på Feje

(1883)

Mod slutningen af forrige århundrede oprullede to retssager på Fejø, der ikke lod hinanden noget efter i besynderligheder, og de red øen som en mare, indtil det kom for dagen, at samtlige tilståelser og vidneudsagn skyldtes dommerens syge fantasi. At sagerne kunne få et så stort omfang og blive ført så langt, skyldtes naturligvis, at en dommer dengang bestred en for sagernes opklarelse så central stilling, og at han i kraft heraf så fuldstændig havde magt over den godtroende og autoritetstro befolkning på øen, derunder naturligvis navnlig alle de i sagerne implicerede.

Den begivenhed, der lå til grund for den første af sagerne, fandt sted i 1881. Man havde på Fejø kirkegård det nævnte år gjort et trist og uhyggeligt fund. I en af affaldsbunkerne havde man fundet liget af et fuldbåret drengbarn, svøbt i et stykke lyst klæde med brune pletter. Liget havde formodentlig ligget her i 3 måneder. Det var tydeligt, at det ikke var meningen, at liget skulle findes, da det var presset godt ned i bunken ved hjælp af nogle grene, der var stukket i jorden.

Den daværende gode gamle birkedommer lod straks afhente en vis *Petersine Pedersen*, som sladderer på egnen havde beskæftiget sig en del med i anledning af hendes påståede graviditet. Men pigen klarede pænt for sig og blev sat på fri fod igen.

Andre rygter kom derefter dommeren for øre, blandt andet gennem et anonymt brev, der, efterfulgt af en senere mundtlig beskyldning, rettede anklage mod en gårdmandsdatter på egnen. Også hun blev dog hurtigt rensset for anklagen, takket være hendes syerskes indgående kendskab til hendes figurs omfang på mordtidspunktet.

Afhøringerne kom i sidste ende til at dreje sig om en ugift pige ved navn *Ane Christiansen*, der var datter af den ligeledes ugifte *Christiane Gottfredsen*. Der kom dog i første omgang ikke mere ud af sagen, end at Ane lod sig undersøge af den stedlige jordemoder, der erklærede, at hun ikke havde født noget barn. Sagen blev derefter henlagt som uopklaret, og så langt var alting altså godt.

Men to år senere - i 1883 - fik øen en ny birkedommer. Sognefogeden fik nu - erklærede den nye dommer senere - overtalt ham til at genoptage sagen, og straks tog han nidkært fat, efter at han først havde lånt en betjent fra en anden jurisdiktion.

Betjenten viste sig at være en ligeså nidkær embedsmand, hvis rapporter ved deres systematiske, gennemførte og tendentiøse indhold på forhånd var mere egnet til at forkladre end opklare sagen. Skønt de altid var spækket med udtryk som *»atter formanet til sandheds følge og til med egne ord, uden at blive udspurgt at fortælle den fulde sammenhæng«*, viste de sig nemlig senere at være nedskrevet på grundlag af betjentens omhyggeligt udtænkte og i ganske bestemt hensigt stillede spørgsmål, hvortil arrestanten i de fleste tilfælde måtte være henvist til kun at svare ja eller *nej*.

Med denne betjent som eneste virkelige medarbejder ved opklaringen, blev sagen altså på ny genoptaget. I første omgang sikrede man sig den tidligere afhørte ugifte Anes person. Hun blev således efter 2 års forløb på ny taget i forhør af betjenten, og ifølge rapporten tilstod hun nu, at hun i fastelavn 1881 var nedkommet med et dødfødt barn i sin søsters hus på Fejø. Hun var blevet bistået af søsteren og en anden kvinde. Barnet var derefter straks bragt ud på kirkegårdens mødding. Nogle dage efter var hun fra Fejø over isen gået hjem til Femø til sin moder, som hun havde fortalt det hele.

Rapporten indeholdt også en bemærkning om, at betjenten, da han afhentede Ane til forhør, havde set et brev fra Anes moder, der skrev og formanede datteren til absolut tavshed, nu da sagen skulle tages op igen.

Endvidere fortalte rapporten, at den jordemoder, der i sin tid havde undersøgt Ane, havde sagt, at hendes syn havde været meget dårligt, og at der derfor ikke kunne bygges noget afgørende på hendes erklæring, samt at flere vidner kunne erindre, at Ane netop for to år siden havde været gravid.

Derefter kom sagen for den nye birkedommer, der nu i den mest hårdhændede form tog fat på en lang række afhøringer. Anes forklaring til rapporten blev sandelig ikke hendes sidste!

Først ændrede hun den til, at moderen var kommet til Fejø et par dage efter

fødslen. De havde i forvejen aftalt at myrde barnet, som ikke havde været dødfødt, men derimod var blevet kvalt af Ane med en dyne, hvorefter moderen havde båret det bort til kirkegården.

Senere gik hendes forklaring ud på, at hun med moderen som hjælper havde født under åben himmel, efter at hun og moderen var taget med båden over til Fejø. Hun havde kvalt barnet her, og næste morgen var de taget tilbage igen. Hun var straks gået til sin arbejdsplads, men havde, inden hun viste sig for nogen, iført sig flere lag tykke klæder, for at ingen skulle se, at hun havde født. Denne forklaring viste sig vanskelig at få vristet fra hende, da hun indså det anstødelige i at føde på åben mark!

Denne sidste tilståelse blev i første omgang den endelige, bortset fra at hun ændrede visse detaljer, såsom at fødslen var sket allerede før jul 1880, at moderen var kommet to dage før hende o.s.v.

Distriktslægen, der nu undersøgte Ane, erklærede, at hun efter hans mening måtte have født et barn. Men forinden havde birkedommeren på sin specielle stædige måde afhørt en række vidner, og navnlig var han slået ned på husholdersken *Karen Hansen*, der havde været ansat på samme gård som Ane før den påståede fødsel. Hun bedyrede nemlig, at Ane aldrig havde født noget barn. Herover blev dommeren så opbragt, at hun i første omgang blev fængslet, men senere måtte hun dog løslades igen.

Så kom turen til Anes søster, *Sofie*. Det skulle naturligvis ikke gøre sagen bedre, at hun året før vitterligt var blevet idømt 9 års tugthusarbejde for at have ombragt sit nyfødte barn. Som udlånt fange fra en straffeanstalt blev hun et mere end villigt vidne i sagen, så meget mere som hun - viste det sig - flere gange ved afhøringerne - var blevet stillet i udsigt, at noget af hendes straf kunne eftergives, hvis hun talte sandt. Da hendes stakkels søster Ane nu engang havde tilstået barnemordet, blev Sofies mest hensigtsmæssige opfattelse af sandheden den, at sige god for Anes forklaring, da hun meget logisk ikke mente at kunne skade sin lille søster derved. Men hun hævdede dog, at hun ikke havde deltaget i drabet.

Afhøringen af pigernes moder, *Christiane*, blev for birkedommeren og betjenten langt den mest komplicerede opgave. Hun nægtede i starten kategorisk alt, men dommeren fik dog efterhånden på sin specielle måde ud af

hende, at hun for 14-15 år siden havde slået den lille Ane så voldsomt, at det i alle tilfælde af dommeren måtte betegnes som mishandling. Der blev i øvrigt gjort alt for at pine en tilståelse om medvirken til barnemordet ud af hende. Hun fik således lov til at stå op under de timelange forhør, skønt hun led alvorligt af åreknuder. Hun blev sat på vand og brød mellem de lange forhør, samtidig med at vinduet i hendes celle blev kalket til for at holde lyset ude. Hun blev endog under et forhør rusket og svunget frem og tilbage, idet den nidkære betjent og arrestforvareren holdt hende i hver sin arm. Men lige stejlt og stædigt forblev hun dog, selv når den udmattede datter, som det hed i retsprotokollen »i al kærlighed bønfuldt hende om at sige sandheden.«

I det hele taget var dommerens behandling af de anklagede og vidnerne under de timelange forhør nærmest en skandale. Som man næsten med sikkerhed kunne vente, brød den gamle kone til sidst sammen, da hun fik sine to døtres tilståelser læst op. Nu tilstod også hun alt. Birkedommeren var tilfreds og sluttede derefter de opslidende forhør.

Der blev nu rejst anklage mod Ane og moderen for barnemord samt tillige mod moderen alene for mishandling af Ane som barn. Endvidere mod husholdersken, der altså måtte have afgivet falsk forklaring, og endelig for falsk anmeldelse - mod den *Karen Nielsen*, der to år før, da sagen var fremme første gang, havde angivet gårdmandsdatteren, som var blevet rensset ved syerskens vidneudsagn. Birkedommerens resultat blev for Anes vedkommende 5 års forbedringshusarbejde og for moderen livsstraf, mens husholdersken fik simpelt fængsel i 2 måneder, og gårdmandsdatterens angiverske fængsel på vand og brød i 2 X 5 dage.

Men derefter tog sagens overraskende efterspil sin begyndelse. Ane havde gudskelov så meget ben i næsen, at hun appellerede dommen til landsover- samt hof- og stadsretten, hvor sagen kom for den 21. januar 1884. Men akterne måtte straks sendes tilbage til Fejø-dommeren, der af lutter iver havde afsagt dommen over Ane uden medvirken af meddomsmænd. Denne formalitet bragte han skyndsomt i orden, efter dog forinden heftigt at have bebrejdet den arme pige, at hun nu havde trukket sin tilståelse tilbage. Dette havde hun faktisk først gjort, da hun havde hørt, at moderen var dømt til døden, idet hun håbede at kunne redde hendes liv gennem appellen. Dette var altså en erkendelse af, at hun - sådan skrev birkedommeren i sin retsprotokol - »greb til en løgn for at redde sin moders liv«.

I København anede man endnu intet galt, og dommene blev derefter ikke alene stadfæstet af overretten, men også af højesteret. Moderens livsstraf blev dog ved en guds lykke ændret til tugthusarbejde på livstid!

Men på straffeanstalten på Christianshavn, hvortil moder og datter nu blev bragt, kom de to mishandlede kvinder atter til sig selv. De var ikke i tvivl om nu, at alle deres tilståelser havde været opspind, som man havde presset ud af dem. De havde, medens sagen stod på, været under et frygteligt pres, og det eneste, der havde holdt dem oppe, havde været håbet om, at retfærdigheden til sidst ville ske fyldest i hovedstaden. De blev da også fortsat ved at anmode om, at Ane på ny måtte blive undersøgt af en læge, der virkelig kunne konstatere sandheden: at hun aldrig nogen sinde havde født et barn.

Deres utrættelige energi bragte omsider det ønskede resultat, og to kendte læger erklærede nu enstemmigt, at Ane aldrig havde født. Så var spillet jo for alvor gående. Kriminalassessor *Ingerslev* fik overdraget det vanskelige hverv at rede trådene ud i denne gamle og efterhånden frygtelig forkludrede sag.

Hans undersøgelse sluttede den 6. juli 1885 med det glædelige resultat, at hverken Ane eller moderen var skyldige, og at det heller ikke i øvrigt havde været muligt at finde frem til barnemorderen.

Men Ingerslevs undersøgelse bragte også for dagen den opsigtsvækkende påstand, at afhøringen på Fejølø var blevet ledet af en sindssyg mand - nemlig birkedommeren.

Assessor Ingerslev var gået så grundigt til værks, som den vanskelige og delikate opgave faktisk krævede det. Først havde han afhørt Ane, der fortalte, at hun aldrig havde født noget barn. Hendes tilståelser over for betjenten havde udelukkende skyldtes hans truende holdning i forbindelse med hans måde at spørge på, og det var ikke blevet bedre da hun var kommet for birkedommeren. Forhørerne havde været timelange, og han havde praktisk talt lagt hende alle svarene i munden. Efter forhørerne havde hun været helt forstumlet, og i det hele taget havde hun levet i en næsten uvirkelig tilstand, fremkaldt af den vedvarende tvang og de mange hårde ord; dommeren havde efterhånden kunnet få hende til at tilstå hvad som helst! Hendes eneste håb havde været tanken om, at det ville blive bedre, når hun kom til København.

Sagen stillede sig ikke anderledes for moderens vedkommende - tværtimod. Foruden birkedommerens bryske måde at forhøre på samt måden, hvorpå han lagde svarene i munden på sit offer, var der andre ting, der netop på grund af hendes høje alder havde gjort afhøringerne så pinlige. Hun var svagelig og led af mavesår og åreknuder, men alligevel havde hun været udsat for den førømtalte grove behandling. Da hun havde hørt om de to døtres tilståelse, var hun brudt sammen, også fordi hun ikke så anden mulighed for at bringe den pinagtige tilstand til ophør.

På denne måde skred assessor Ingerslevs undersøgelse frem, og resultatet blev ganske parallelt, da han begyndte sine afhøringer af sagens vidner. Søsteren Sofie havde tilstået under samme tvang og under indflydelse af de forjættende løfter om eftergivelse af hendes straf. Kontoristen på den straffeanstalt, hvor hun sad, kunne i øvrigt fortælle, at den gale birkedommer til ham havde dikteret Sofies tilståelse, og han havde til sin forbavselse set, at den indskrænkede sig til ordene ja eller nej.

Husholdersken og Karen Nielsen var begge blevet truet med fængsel og lignende, og i det hele taget var protokolreferaterne af vidneudsagnene væsentlig forskellige fra det af vidnerne nu udtalte.

Således frembragte Ingerslevs undersøgelse efterhånden billedet af en højst besynderlig og komplet uretfærdig rettergang. Derfor blev den påfølgende afhøring af rettens egne folk holdt i meget skarpe vendinger, og disse afhøringer forkønnede ikke billedet. Arrestforvareren erkendte, at han havde kalket arrestvinduet, men det havde nu været hans bidrag for at fremkalde en tilståelse, og han havde her handlet på eget initiativ. Han kunne dog ikke erkende, at han havde været hård mod moderen ved at svinge hende i armene sammen med betjenten. De havde været blide ved hende, sagde han, men det var rigtigt, at hun måtte stå op under det meste af forhørene.

Selv den nidkære betjent begyndte at blive usikker under Ingerslevs skarpe spørgsmål. Han gav udtryk for, at hans rapporter måske kunne være noget ensidige, opbygget som de var af spørgsmål, der kun krævede ja eller nej. Han tilføjede oven i købet, at han faktisk ikke havde troet på, at Anes forklaring var rigtig, men at han havde betragtet hende som en så hårdhudet forbryder, at hun netop skulle afhøres således, som han havde gjort det. Også han nægtede at have været hård ved moderen. Ifølge hans version havde de blot trukket

hende lidt i hver sit ærme.

Endelig kom turen til birkedommeren, og der fulgte snart fra hans hånd en lang skriftlig redegørelse af et umiskendeligt forvirret præg. Han indledte med at påpege, at hans nerver var svækket på grund af den komplicerede mordsag på Fejø i 1884 (som er refereret her i bogen som næste sag).

Han ville ikke indrømme, at han havde været brutal mod Ane, men kun så streng, som retfærdigheden krævede det. Ja, han regnede endog med, at han hele tiden havde haft hendes fortrolighed, og han havde aldrig bedt hende om at få sin moder til at tilstå.

Det var rigtigt - fortsatte han - at moderen ofte måtte stå op under forhørene, men ikke mere end et sundt menneske kunne holde til, og hendes åreknuder kendte han intet til. Hun havde dog ofte siddet ned, men havde hver gang straks lukket øjnene, og herom skrev han: *»- så at vi ikke gensidig kunne observere hinanden, og dette i forbindelse med, at jeg håbede, at noget af det rå, der skadede forhørene, skulle gå af hende ved at stå, var grunden til, at jeg senere lod hende stå så meget, som jeg antog, hun kunne tåle. «*

(Moderen erklærede senere åbenhjertigt, at når hun havde lukket øjnene, så var det fordi, dommeren altid spyttede hende i ansigtet, når han talte).

Dommeren skrev videre, at kalken på vinduet ikke var hans værk, men han havde hørt om det - dog uden at skride ind. At det måske kunne siges, at han havde stillet Sofie visse lempelser i hendes straf i udsigt, hvis hun sagde sandheden, erkendte han også.

Ane og moderen blev derefter løsladt, og sagen på ny procederet, efter at sundhedskollegiet havde bekræftet lægernes erklæring om, at Ane ikke havde født det barn, som var blevet fundet. De tidligere domme blev ophævet, og Ane og moderen pure frifundet. Da birkedommeren i mellemtiden allerede var blevet indlagt på sindssygehospitalet blev der ikke rejst tiltale mod ham og heller ikke mod rettens øvrige folk.

At det mange år senere, i 1907, i en anden sag kom frem, at en fødsel ikke altid behøver at efterlade sig kendelige spor, og at Fejøsagens afgørelse derfor måske måtte betragtes som tvivlsom, er en anden historie, men sagen mod Ane blev i hvert fald aldrig senere genoptaget.

Den anden Fejøsag (1884)

Den anden Fejøsag, der fandt sted samtidig med pådømmelsen af den første, var om muligt endnu mere fantastisk og - indtil opklaringen fandt sted - så fuld af sygelig fantasi hos dommeren, at man næsten kommer til at tænke på middelalderens hekseprocesser og dårligt fatter, at sagen kunne føres til ende, før der blev skredet ind.

Den anden Fejøsag begyndte med, at en ung gårdskarl blev stillet for dommeren, fordi han havde gjort sig skyldig i blufærdighedskrænkelser over for nogle unge piger. Den nidkære dommer ønskede straks at trænge til bunds i sådan umoralitet og spurgte den unge synder, hvordan han var kommet ind på sådanne udskejelser. Gårdskarlen fortalte beredvilligt om alskens usædelighed og orgier, der skulle have fundet sted hos den lokale træskomager og dennes kone. Disse blev straks afhentet og stillet for dommeren. Den frygtsomme træskomagermadamme var straks villig til at tilstå hvad som helst, dommeren forlangte af hende, men træskomageren var mere standhaftig og forsøgte på enhver måde at tage afstand fra de grove beskyldninger om moralen i hans hus.

Men birkedommeren ville til bunds. Han lod en række vidner indkalde, og kastede snart sine hvasse øjne på en 16-årig pige, der hed *Christine*. Ikke alene beskyldte han hende for at have deltaget i det vilde liv, men inden længe fik han lagt den panikslagne pige i munden, at hun havde været gravid og forsøgt fosterfordrivelse. Midlet hertil havde hun fået af en af egnens kloge koner ved navn *Kabilles*, og det fremgik af tilståelsen, at det oven i købet var *Christines* egen moder, der havde sendt hende til den kloge kone.

Men det blev ikke ved denne ene tilståelse. Inden længe havde dommeren gennem sine hårdhændede afhøringer fået den 16-årige til at indrømme, at hun også havde hjulpet sin 21-årige ugifte søster *Louise* med at kvæle dennes barn. Kort efter havde den utrættelige dommer fremtvunget en tilståelse herom fra *Louise*, og efter at pigernes moder, *Marie*, var blevet afhørt, fik dommeren også fravristet hende en tilståelse om, at det var hende, der havde rådet *Christine* til at gå til den kloge kone. Samme kloge kone indrømmede, at hun havde givet *Christine* en drik, som havde bestået af nældeafkog. Det havde

været et middel mod feber, men at det skulle være godt for fosterfordrivelse, havde hun aldrig forestillet sig.

Ligesom i den forrige Fejøsag foretog den gale birkedommer sig nu de besynderligste ting, som var så karakteristiske for hans retspleje. Da han efter de mange afhøringer ikke kunne få søstrene til at udpege det sted, hvor liget af Loujses barn skulle være nedgravet, placerede han de to søstre under bevogtning med 200 alens afstand på en åben mark, hvorpå han marcherede frem og tilbage fra den ene til den anden for at få en nøjagtig redegørelse fra hver af dem, uden at de kunne høre hinandens forklaringer.

Det kan ikke undre, at de fik munden på gлед. Det var øsende regn, og det kolde, våde tøj klistrede sig efterhånden til de arme piger, som snart blev aldeles forkomne. Men birkedommeren lod det ikke være nok med dette. De to søstre blev herefter bragt tilbage til retten, og her fortsatte det hårdhændede forhør med korte mellemrum hele natten og næste formiddag.

Den aldeles udmattede 16-årige Christine, der var den, der måtte holde mest for, lod efterhånden tungen løbe ukontrolleret, hvis hun ikke bare indskrænkede sig til vilkårligt at svare ja og nej på dommerens fantastiske spørgsmål. Ved denne afhøringsmetode fik han efterhånden fastslået, at pigernes moder også havde været med til drabet af Louises barn, og at de tre kvinder sammen havde skåret liget i stykker med en slagtekniv og fordelt de sørgelige rester på egnens møddinger. Christine havde vægret sig ved at deltage, men moderen havde truet hende til at gøre det.

Ved oplæsningen af denne makabre tilståelse havde den efterhånden helt forstyrrede Louise kun at tilføje, at hun ikke havde brugt en kniv, men derimod en økse. Så tog dommeren fat på moderen, og hun fik ikke nogen blid medfart. Hans besynderlige evne til at få folk til at tilstå hvad som helst, svigtede heller ikke denne gang. Moderen tilstod at have medvirket ved drabet på Louises barn, men i hendes tilståelse forekom der to økser.

Der var dog to vidner, som dommeren ikke kunne få krammet på. Det var Louises tidligere madmoder og hendes mand, der begge frejdigt fastholdt, at den 21-årige Louise aldrig nogensinde havde været gravid. Disse to vidner var faktisk de eneste, der holdt igen. Over for alle andre implicerede havde birkedommeren det letteste spil, og nu faldt tilståelserne aldeles systematisk,

som dommeren ønskede det.

Det forekom ham nemlig klart, at når moderen kunne true den 16-årige Christine til at medvirke til drabet, måtte den være noget fordækt i hendes fortid, som moderen kendte til. Denne i og for sig logiske tankegang fremtvang en ny tilståelse fra Christine: den kloge kones fosterfordrivelsesmiddel havde ikke virket i sin tid, og Christine havde derfor ligesom søsteren født et barn, som hun selv og hendes veninde *Karen* havde parteret med knive og bragt af vejen.

Det forekom atter den logiske dommer klart, at når Christine havde kunnet få sin veninde *Karen* til at deltage i en sådan udåd, måtte også noget i *hendes* fortid trænge til opklaring, og her kunne Christine da hurtigt oplyse, at også *Karen* havde født et barn, som de sammen havde parteret.

Det vil ikke forbavse, at den ulykkelige *Karen*, der nu blev inddraget i denne sag, som optog hele øen, straks på stedet besvime af rædsel, da hun blev stillet for birkedommeren. På en eller anden måde må hun dog alligevel have fundet nåde for hans blik, for det lykkedes hende virkelig at overbevise ham om sin uskyld, og Christine måtte trække sin sigtelse mod hende tilbage.

Birkedommeren havde dog stadig nok at koncentrere sig om. Nu måtte moderen på ny holde for, og lidt efter lidt fik han trukket en række nye tilståelser ud af hende. For det første havde hun hjulpet Christine med at dræbe dennes barn, og for at kunne have gjort noget sådant, var det jo klart, at også hun i forvejen måtte være en forhærdet person og derfor måtte have andre ugerninger på samvittigheden. Herom viste hun sig efterhånden også villig til at berette: hun havde tidligere tjent på Lolland og her i sin tid hjulpet sin daværende madmoder på 76 år og dennes ægtefælle husmand *Mads Rasmussen* med at tage livet af 3 små børnebørn, der var født uden for ægteskab af ægteparrets døtre.

Tro mod sine tidligere logiske forhørsmetoder gik dommeren hende nu nærmere på klingen og foreholdt hende, således som det står at læse i retsprotokollen, »at det var højst usandsynligt, at *Mads* og hans hustru skulle have brugt hende til sådanne underordnede tjenester, da de jo så godt kunne overkomme tingene uden hendes hjælp, og at det påfaldende heri kun kunne forklares, hvis hun allerede tidligere havde deltaget i deres misgerninger af

denne art, og at de derved havde et bånd på hendes tunge og magt over hendes person.«

Også denne gang virkede birkedommerens fremgangsmåde aldeles efter sin hensigt, for kort efter tilstod moderen villigt, at hun sammen med Mads Rasmussen - som hun havde lært at kende gennem sin veninde *Smuse-Mette* en gang havde deltaget i et rovmord på en ukendt mand. Hvad der var blevet af liget, vidste hun ikke, da hun straks efter mordet var sendt bort med den dræbtes tøj.

Dommeren, der må have følt sig ilde berørt over, at man ikke kendte til noget mord på Lolland på daværende tidspunkt, og ej heller savnede nogen person, beroligede sin samvittighed ved følgende tilførsel til retsprotokollen: *»Under disse forhold måtte dommeren have sin tanke henvendt på, at den dræbte vel kunne have været en sømand af fremmed nationalitet og ikke have været savnet af besætningen, som kunne have antaget ham for bortrømmet eller faldet over bord.«*

Snart efter var moderen i stand til at berette om et nyt lollandsk rovmord, og for nu at gå rigtig til bunds i sagen, tog dommeren til Lolland for at se på de opgivne mordsteder, som han fandt nøje svarende til hendes beskrivelse.

Inden han imidlertid afsluttede moderens sag, afsagde han domme over de øvrige implicerede.

Den 21-årige Louise og den 16-årige Christine fik henholdsvis 5 og 4 års forbedringshus. Den kloge kone fik fængsel på vand og brød i 3 x 5 dage. Træskomagerens umoralske kone slap med vand og brød i 6 x 5 dage. Hendes standhaftige ægteemand, der intet havde villet tilstå, måtte bøde for sin stædighed med 8 måneders forbedringshus.

Hvor mærkeligt det lyder, følte de domfældte sig så befriede ved sagens afslutning efter de lange og sindsoprivende forhør, at de alle åndede lettet op. Ingen af dem appellerede deres straf.

Hvad moderens sag angik, skete der nu det ejendommelige, at de mere besindige myndigheder i Maribo fralagde sig alt kendskab til 3 barnemord og 2 rovmord, og de kendte intet til eksistensen af husmand Mads Rasmussen,

hans kone eller den nævnte Snuse-Mette.

Da moderen blev ført til afhøring hos dommeren i Maribo, måtte hun i den grad have følt befrielsens luft under vingerne, for hun trak nu omgående samtlige tilståelser om de lollandske mord tilbage, og efter hjemkomsten til Fejø fastholdt hun sin benægtelse over for sin utrættelige plageånd. Hun blev derefter af en læge erklæret for utilregnelig og dømt til 8 års tugthus som straf for drabene på de 2 døtres børn.

Heller ikke hun appellerede, men dommen blev appelleret af Stiftsamten, der efterhånden følte sig utryk ved birkedommerens virksomhed. Ligesom i første Fejøsag havde dommeren afsagt sine domme uden medvirken af domsmænd, så sagen måtte først tilbagesendes til øen for at få denne formalitet i orden, men selv i den endelige form fandt overretten sagen så mærkværdig, at man - inden videre kunne foretages - ønskede moderen indlagt til observation.

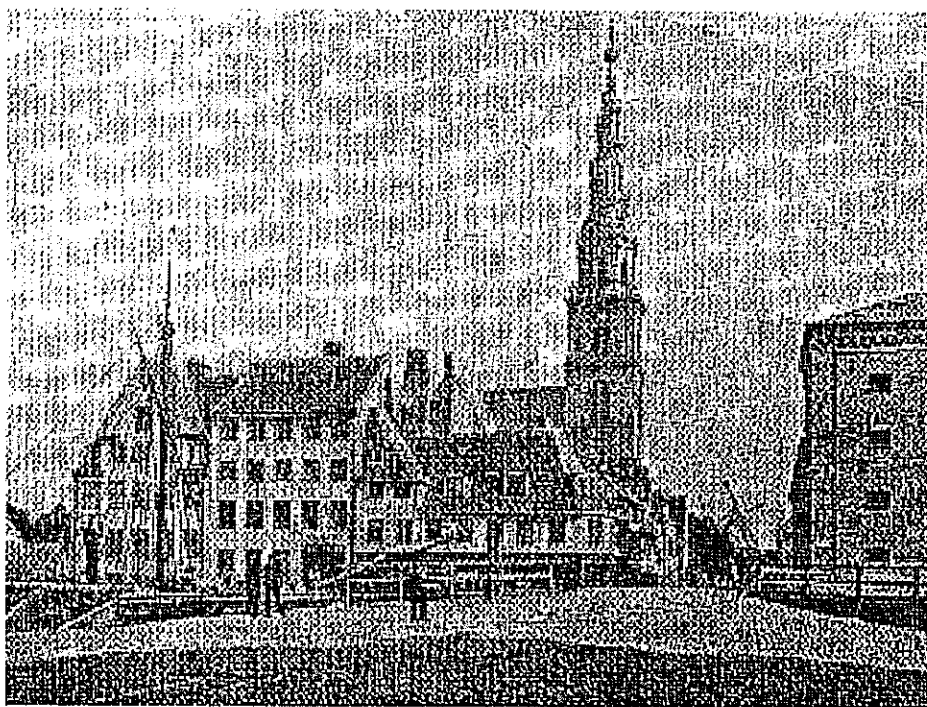
På sindssygehospitalet var hun villig til at snakke løs om birkedommerens fuldstændig mærkværdige forhørsmetoder, og assessor *Ingerslev* - der i anledning af den første Fejøsag nu var udset til at undersøge øens retsforhold - begyndte nu forfra på hele sagen.

De to søstre blev lægeundersøgt, og det blev konstateret, at medens den yngste, Christine, aldrig havde født noget barn, var det mere tvivlsomt med hensyn til Louise. Det var overordentlig svært for assessoren at komme til bunds, for selv om Christines drab af eget barn nu kunne lades ude af betragtning, var de to søstre stadig så angst for retsvæsenet, at de var overordentlig svære at få til at tale. Louise blev ved med at fastholde drabet på sit eget barn og påstod, at den lille søster havde bistået. Christine nægtede til at begynde med, men til sidst tilstod hun også sin medvirken. Det blev moderen, der efterhånden helt var kommet til hægterne, som talte dem til fornuft. Hun tilbagetrak alle sine egne tidligere tilståelser, som hun var fremkommet med under dommerens grove behandling. Nu ønskede hun, at det skulle være slut for hendes og for døtrenes vedkommende.

Og så kom sandheden for dagen. Christine indrømmede, at hun kun havde tilstået også over for assessor *Ingerslev*, fordi han havde sagt, at det var sikkert, at Louise havde fået et barn. Hvis dette ikke var tilfældet, ville Christine nægte alt. Derefter erklærede Louise, at hun aldrig havde født. Når

hun tidligere havde indrømmet det, var det, fordi hun havde opgivet alt håb om at blive troet. Hendes tilståelse over for birkedommeren skyldtes kun, at hendes lille søster havde rettet beskyldning mod hende, og at dommeren slet ikke ville høre på hende, når hun prøvede at benægte. Hun anførte, at hun under forhørene på Feje en dag var blevet sat ud i gården i frostvejr uden overtøj - »for at klare hjernen«. Efterhånden kom det frem, at såvel de anklagede som de afhørte vidner alle mere eller mindre direkte var blevet tvunget af dommeren til at godkende hinandens forklaringer, uanset hvad de gik ud på.

Derefter blev de 3 kvinder løsladt, og dommene blev annulleret.

Fotografi fra det gamle Christianshavn med kvindefængslet til højre. Netop sådan har de ulykkelige kvinder fra Fejø-sagen set fængslet, da de i fængselsvognen er kommet rullende over Snorrebroen.

Som nævnt i første Fejøsag, der fandt sted samtidig, var birkedommeren allerede på dette sidste stadium af sagen indlagt på Oringe Sindssygehospital, hvorfra der senere fremkom en erklæring om hans tilstand. Han var sindssyg, og sindssygen var af arvelig karakter. Han havde været en mand med høje idealer, men et par tidligere barnemordsager på Fejø havde fået hans tro på menneskene til at vakle, og efterhånden afløstes hans idealistiske livssyn af en

depressiv indstilling over for de medmennesker, han kom i berøring med. Som dommer havde han følt sig som en slags samfundsrevser, og i hans fantasi antog menneskelige fejl og laster efterhånden et aldeles overdrevent omfang, som han alene følte sig kaldet til at straffe og fordømme.

Denne tunge opgave, som han således havde påtaget sig, tog til sidst helt magten fra ham, og på det tidspunkt Fejøsagerne fandt sted, var hans sind næsten aldeles formørket af sindssygen.